

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum gratia sit in essentia animæ sicut in subiecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

gratia nominantur; dicuntur. n. gratia sacramentalis. & penes has sacramenta distinguuntur, sicut penes proprios effectus, pertinent autem isti effectus ad gratiam gratū facientē, q̄ istis effectib. cōiungitur; & sic cum propriis effectib. habet effectum cōem, qui est gratia gratum faciens, quā ēt per sacramentum & non habenti datur, & habenti augetur.

Et per hoc patet solutio ad XIII. & XIII. Ad XV. Dicendum, q̄ oīa peccata ex parte auersionis inferunt vñ vulnus, vt dictum est, & sic per unū donū grā sanantur; sed ex parte conuersionis inferunt diuersa vulnera, q̄ sanantur per diuersas virtutes, & per diuersos sacramentorum effectus.

Ad XVI. Dicendum, quod in parulis, & si non sit gratia cooperans in actu, est tñ cooperans in virtute; illa enim gratia operans, quam acceperunt, sufficiens erit cooperari lib. arb. quando ipsius vsū habere poterunt.

Ad XVII. Dicendum, q̄ sicut essentia aīe immediate est essendi principii, operationis vero principium est mediantib. potentiis, ita immediatus effectus gratiæ est conferre esse spūale, qd̄ pertinet ad informationē subiecti, siue ad iustificationē impii, quæ est effectus grā operantis: sed effectus gratiæ mediantib. virtutibus & donis est elicere actus meritorios, quod pertinet ad gratiam cooperantem.

Ad XVIII. Dicendum, q̄ duos actus qui sunt operationes distinctæ & adinuicem non ordinatæ, nō pōt vnus habitus causare simul & semel: sed duos actus quorū vnus est operatio, & alius subiecti informatio, vel duas operationes, quarū vna sit causa alterius, sicut actus interior est cā exterioris, vnus habitus causare potest. Et sic se habent actus gratiæ operantis, & cooperantis, vt ex dictis patet.

ARTICVLVS VI.

Vtrum gratia sit in ipsa anime essentia.

Sexto queritur, vtrū gratia sit in essentia anime. Et vt quod non, sicut. n. se habet habitus, qui est in potētia, ad potētiæ effectum, ita se debet habere habitus, vel perfectio in essentia existens ad essentia effectum: sed habitus, qui est in potentia aliqua perficit potentiam ad actū suum, sicut charitas perficit voluntatem ad volendū: proprius autē effectus essentia anime est esse, quod anima corpori confert; quia anima secundum sui essentiam est forma corporis. cum ergo gratia non perficiat ad esse naturale, quod anima corpori confert, non erit in essentia anime sicut in subiecto.

¶ 2 Præt. O pposita nata sunt fieri circa idē: gratia autem & culpa opponuntur. cum ergo culpa non sit in essentia anime, quod patet ex hoc, quod nihil ab essentia anime priuatur, cum tamen peccatum siue culpa secundum Aug. sit priuatio modi speciei & ordinis, videtur quod gratia non sit in essentia anime, sicut in subiecto.

¶ 3 Præt. Gratuita p̄supponūt naturalia: sed potentia sunt naturales proprietates anime s̄m auic. ergo gratia nō est in essentia aīe, nisi p̄supposita potētia, & sic est immediate potētia siue in subiecto.

¶ 4 Præt. Ibi est habitus, vel quæcumq; forma, ubi inuenitur eius effectus: sed effectus gratiæ quilibet tam operantis quam cooperantis inuenitur in potētiis, ut patet per singulos inducenti. ergo gratia est in potētiis anime sicut in subiecto.

¶ 5 Præt. Imago recreationis r̄ndet imagini creatio nis, quæ duplex imago distinguitur in Glo. super illud pl. 4. Signatum est super nos & c. Imago autem

A creationis attenditur secundum potentias, sicut secundum memoriam, intelligentiam & voluntatem, quæ sunt tres anime vires, ut Magister dicit in 1. Sent. 3. dist. ergo gratia potentias anime respicit.

¶ 6 Præt. Habitus acquisiti contra habitus in infusos distinguuntur; sed omnes habitus acquisiti sunt in potētiis anime, ergo & gratia quæ est donum habituale infusum.

¶ 7 Præt. Secundum Aug. per gratiam bona voluntas hominis preparatur: sed non nisi in quantum per gratiam voluntas perficitur. ergo gratia est perfectio voluntatis, & sic est in voluntate sicut in subiecto, & non in essentia anime.

B SED CONTRA, Gratia est in anima secundum hoc quod ad Deum ordinatur: sed tota anima ordinatur ad Deum, ut habens in potentia accipendi aliquid ab ipso. ergo anima secundum suam totalitatem est gratiæ susceptiua: sed totum in anima est ipsa substantia anime, partes vero potentia. ergo anima, secundum substantiam est subiectum gratiæ.

¶ 2 Præt. Primum Dei donum est in eo, quod est in nobis prius & Deo propinquius; sed gratia est primum Dei donum in nobis: ipsa enim præcedit, & fidem, & charitatem, & alia huiusmodi, ut patet per Aug. in 2. lib. de Prædestinatione sanctorū. Id autem, quod in nobis prius est & Deo propinquius, est anime essentia a qua fluunt potētiæ, ergo gratia est in essentia anime sicut in subiecto.

C ¶ 3 Præt. Idem creatum non potest esse in diuersis: sed grā est qd̄ creatū. ergo nō pōt esse in diuersis: sed gratia se extendit ad omnium potentiarum actus, in quārum possunt esse meritorii. ergo est in essentia anime uel in omnib. potētiis, sed non in omnibus. ergo est in essentia aīe, sicut in subiecto.

¶ 4 Præt. Causa secundaria per prius recipit influentiam primæ causæ, quam effectus. causæ secundariæ: sed essentia anime est principium potentiarū, & sic est causa secundaria earum, quārum primaria causa est Deus. ergo essentia anime per prius recipit influentiam gratiæ, quam potētia.

RESPON. Dicendum, quod sicut prius dictum est, de gratia duplex est opinio, vna quæ dicit gratiam, & virtutem esse idem per essentiam, & s̄m hanc necesse est dicere, quod gratia sit in potentia anime, sicut in subiecto secundum rei veritatem, eo quod uirtus quæ perficit ad operandum, non nisi in potētia esse potest, quæ est operationis principium; sed per quandam appropriationem potest dici, secundum hanc opinionem, quod gratia respicit essentiam, uirtus vero potētiā, secundum quā gratia & uirtus & si non per essentiam, saltem differunt rōne; quia gratificatio per prius ad ipsam animam pertinet quam ad actum eius, cum non propter actus anima acceptetur a Deo, sed e conuerso, ut dictū est. Alia vero opinio q̄ sustinetur est, qd̄ gratia & uirtus nō sunt idem per essentia, & s̄m hoc necesse est dicere, quod gratia sit in essentia aīe sicut in subiecto & non in potētiis: quia cum potentia in quantum h̄mōi ordinat ad operationē, oportet perfectionem potētiæ secundum ppriā rōnem ad operationē ordinari; istud autē est quod facit rōnem uirtutis, ut sit proxime perfectiua ad recte agendū. vñ oporteret, si gratia in potētia aīe esset, quod esset idem cum aliqua uirtutē. Si ergo hoc nō sustinet, oportet dicere qd̄ grā sit in essentia aīe, perficiens ipsā, in quantum dat ei quoddā esse spūale, & facit eā per quandā assimilationē cōsortem diuinæ naturæ, ut habetur 2. Pet. i. sicut uirtu.

tes perficiunt potentias ad recte operandum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quantumvis gratia non sit principium esse naturalis, perficit tamen esse naturale in quantum addit spirituale.

AD II. Dicendum, quod culpa actualis non potest esse nisi in potentia quæ est principium actus, culpa autem originalis est in anima secundum suam essentiam per quam coniungitur, ut forma carni, ex qua infectio originalis in anima contrahitur. & quævis ab anima nihil essentialium auferatur, impeditur tamen ordo ipsius essentia animæ per modum cuiusdam elongationis, sicut contrarie dispositiones elongat potentiam materiæ ab actu forme.

AD III. Dicendum, quod gratuita præsupponunt naturalia, si proportionabiliter utraque accipiantur, & ideo virtus quæ est gratuitum operationis principium, præsupponit potentiam quæ est eiusdem principium naturale, & gratia quæ est principium esse spiritualis præsupponit essentiam animæ, quæ est principium esse naturalis.

AD IIII. Dicendum, quod primus & immediatus effectus gratia inuenitur in essentia anima scilicet forma secundum esse spirituale.

AD V. Dicendum, quod imago creationis consistit & in essentia & in potentiis, secundum quod per essentiam anime representatur unitas essentia diuina & per distinctionem potentiarum distinctio personarum; & similiter imago recreationis consistit in gratia & virtutibus.

AD VI. Dicendum, quod habitus acquisiti causantur ex nostris actibus, & ideo non pertinent ad animam, nisi mediantibus potentis quarum sunt actus, gratia autem ex influentia diuina, & ideo non est simile.

AD VII. Dicendum, quod gratia præparat voluntatem mediante charitate, cuius gratia est forma.

ARTICVLVS VII.

Utrum gratia sit in sacramentis.

SEPTIMO queritur, utrum gratia sit in sacramentis. & videtur, quod non. culpa enim opponitur gratia: sed culpa non est in aliquo corporali. ergo nec gratia est in sacramentis, que sunt elementa materialia, secundum Hugo de Sancto Victore.

¶ 1. Præter. Gratia ordinat ad gloriam; sed sola natura rationalis est capax gloria: ergo in ea sola potest esse gratia, & ita non est in sacramentis.

¶ 2. Præter. Gratia inter maxima bona computatur: sed maxima bona sunt in medijs bonis sicut in subiecto. cum ergo media bona sint anima & potentia eius, videtur quod gratia non possit esse in aliquo subiecto, & sic non est in sacramentis.

¶ 3. Præter. Sicut se habet subiectum corporale ad accedens corporale, ita subiectum spirituale ad accedens spirituale. ergo commutatim sicut subiectum corporale ad accedens spirituale, ita subiectum spirituale ad accedens corporale; sed accedens corporale in nullo subiecto spirituali esse potest. ergo nec accedens spirituale, quod est gratia, potest esse in corporalibus elementis sacramentorum.

SED CONTRA est, quod Hugo de S. Vict. dicit quod sacramenta ex sanctificatione inuisibilem gratiam continent.

¶ 1. Præter. Gal. 3. dicit Apost. sacramenta legalia esse infirma & egena elementa: quia gratiam non continent, ut dicit glo. si ergo in sacramentis noua legis non esset gratia, essent ipsa infirma & egena elementa; quod est absurdum.

¶ 2. Præter. Super illud psal. 17. Posuit tenebras &c. dicit glo. quod remissio peccatorum posita est in

baptismo; remissio autem peccatorum est per gratiam. ergo gratia est in sacramento baptismi, & pari ratione in aliis.

RESPON. Dicendum, quod gratia est in sacramentis, non quodem sicut accidens in subiecto: sed sicut effectus in causa, per modum illius, quo sacramenta causa gratia esse possunt. Effectus autem esse in causa dupliciter. Vno modo, secundum quod causa habet dominium super effectum, sicut ad nos tria dicuntur esse in nobis, & sic nullus effectus est in causa instrumentali, quæ non mouet nisi mota, unde nec sic gratia est in sacramentis. Alio modo per sui similitudinem, secundum quod causa producit effectum sibi similem; & hoc contingit quatuor modis. Vno modo, quando similitudo effectus est in causa secundum esse naturale, & secundum eandem rationem, sicut est in effectibus uniuocis, per quem modum potest dici quod calor aeris est in igne calefaciente. Secundo, quando similitudo effectus est in causa secundum esse naturale: sed non secundum eandem rationem, sicut patet in effectibus agnoscis, per quem modum calor aeris est in sole. Tertio modo, quando similitudo effectus est in causa non secundum esse naturale, sed spirituale tamen quietum, sicut similitudines artificatorum sunt in mente artificis: forma enim domus in edificatore non est natura quædam, sicut virtus calefactura in Sole, vel calor in igne: sed est quedam intentio intelligibilis in anima quiescens. Quarto modo, quando similitudo effectus non secundum eandem rationem, nec ut natura quædam, nec ut quiescens, sed per modum cuiusdam defluxus est in causa, sicut similitudines effectuum sunt in instrumentis, quibus mediantibus defluit forma a causis percipientibus in effectus. & hoc modo gratia est in sacramentis, & tanto minus quanto sacramenta non pertinent directe, & immediate ad ipsam gratiam, de qua nunc loquimur: sed ad proprios effectus, qui dicuntur gratia sacramentalis, ad quod loquimur infusio gratia gratum facientis, vel augmentum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod culpa est in causa in aliquo pure corporali, sicut in nomine peccatorum originale. Secundum & tertium concludunt, quod gratia non sit in sacramentis, sicut in subiecto.

AD IIII. Dicendum, quod spirituale non potest esse instrumentum rei corporalis sicut econuerso, & ideo non tenet in proposito proportio commutata. Alia que sunt in oppositum concedimus, ut si intelligatur gratia esse in sacramentis sicut in causis instrumentalibus & dispositionibus, & hoc ratione virtutis, per quam ad gratiam operantur.

AD III. Dicendum, quod spirituale non potest esse instrumentum rei corporalis sicut econuerso, & ideo non tenet in proposito proportio commutata. Alia que sunt in oppositum concedimus, ut si intelligatur gratia esse in sacramentis sicut in causis instrumentalibus & dispositionibus, & hoc ratione virtutis, per quam ad gratiam operantur.

AD IIII. Dicendum, quod spirituale non potest esse instrumentum rei corporalis sicut econuerso, & ideo non tenet in proposito proportio commutata. Alia que sunt in oppositum concedimus, ut si intelligatur gratia esse in sacramentis sicut in causis instrumentalibus & dispositionibus, & hoc ratione virtutis, per quam ad gratiam operantur.

QVÆSTIO XXVIII.

De iustificatione impij.

In nouem articulos diuisa.

¶ Primo, Utrum iustificatio impij sit remissio peccatorum.

¶ Secundo, Utrum peccatorum remissio possit esse sine gratia.

¶ Tertio, utrum ad iustificationem impij liberum arbitrium requiratur.

¶ Quarto, Quis motus liberi arbitrii ad iustificationem requiratur, utrum scilicet motus in Deum.

¶ Quinto, Utrum in iustificationem impij, requiratur motus liberi arbitrii in peccatum.

¶ Sexto,

r. de sacra. parte 9. c. 1. ante med.

g. p. q. 62. ar. 3.

Li. de sacra. parte 9. c. 1.